בעזרת השם יתברך

אשי ישראל

השיעור השבועי

מפי פורינו הרה"צ
רבי **יצחק שמואל אהרן לעזער** שליט"א

גליון
תק"א

פרשת
בשלח
תשפ"ו

השיעור נמסר ביום ד', בשעה 23:30, ניתן להאזין בקו:
בארץ ישראל: 077-2233-223, באה"ב: 845-510-6314

חסדי השם יתברך, אנחנו אוחזים ב**פרשת בשלח - שבת שירה**, זמן מיוחד אצל נשמות ישראל, זמן[א] שהוא מעין חג הפסח - **'שביעי של פסח'**; 'שביעי של פסח' היה הַשִּׂיא וְהַפִּסְגָּה של יציאת מצרים שהיתה **'בְּרֵישׁ גַּלֵּי'**, וכמו שכתוב בתחילת הפרשה: "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יְצֵאִים **בְּיָד רָמָה**", ואומר התרגום: **'בְּרֵישׁ גַּלֵּי'** - מה זה **'רֵישׁ גַּלֵּי'**? **'גילוי אלקות'**! התגלה להם איך שהקב"ה שידד את כל המערכות בשבילם, והביא עשר מכות על מצרים, שלא נשמע מימות עולם שבני־אדם יקבלו כאלה מכות...

ומובא בזוהר־הקדוש בפרשת השבוע, שלא היה עקשן בעולם כמו פרעה, שהיה 'עקשן ברע' - "קְשֵׁה עֹרֶף", **'פַּרְעֹה'** אותיות **'הָעֹרֶף'**; אומר הזוהר: מיום בריאת העולם עד יציאת מצרים - 2,448 שנה - היו הרבה רשעים (וכמובא בתורה הקדושה), אבל כזה עקשן לא היה... אדם מקבל כאלה מכות 'על ימין ועל שמאל', ועדיין הוא מקשה את לבו?!...

ומה זה נוגע לנו? מה זה מלמד אותנו? כי את 'פַּרְעֹה' הזה יש גם בתוכנו 'בזעיר אנפין' [במידה קטנה], כי 'פַּרְעֹה' הוא הכינוי של היצר־הרע, והנה מצד אחד צריך להיות אצל האדם ענין של 'גילוי אלקות' - אדם זוכה לעיניים פקוחות, והוא רואה את החסדים שהקב"ה עושה אִתּוֹ כל החיים שלו, הרי מקטנותו הוא זכה לחסדים ורחמים - הוא גדל ב"ה, והתחתן ב"ה, וכבר הקים משפחה, ויש ילדים, ויש נכדים, אדם זוכה! והוא צריך

א. ימות השבוע ושבת־קודש.

להודות להקב"ה, לראות את הניסים והנפלאות האלה!

אדם צריך לעשות לעצמו חשבון: 'מי אני ומה אני... מה היה מגיע לי לפי מעשיי... והנה הקב"ה ריחם עלי, קירב אותי, וממש הָפַךְ עולמות - עשה שידוד הטבע, וזכיתי להגיע לזה, אז למה אני כ"כ נפול וקטן בעיניי?! למה אני לא מקיים (תהלים עא, ח) **"יְמָלֵא פִי תְהִלָּתֶךָ" - שאתמלא בשיר ושבח להקב"ה תמיד?'... אדם יֵצֵא מהקטנות שלו, ויראה את החסדים שהקב"ה עשה אִתּוֹ!** והתשובה לזה - למה באמת לא כל אחד זוכה לקיים את זה - כי יש בתוך האדם יצר־הרע...

אבל בזה חשוב להזכיר: **אין אף־פעם טענה על האדם על שיש לו יצר־הרע! לא יכולה להיות כזאת טענה על האדם!** הקב"ה אומר (בראשית ח, כא) **"כִּי יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעָרָיו"**, ודורשים חכמינו הקדושים (ב"ר לד, י): **'מִשָּׁעָה שֶׁהוּא נִנְעָר לָצֵאת מִמְּעֵי אִמּוֹ'**; מיד שהוא נולד, כבר יש לו יצר־הרע... אז איך אפשר בכלל לטעון 'למה יש לו יצר־הרע?'...

ואדרבה, מובא בדברי האר"י הקדוש (שער יציאת־מצרים): **אדם שיש לו יצר־הרע גדול, זה רק בגלל שיש לו נשמה מאד מאד גבוהה! דווקא בגלל זה, מוכרחים מן השמים לתת לו "זֶה לְעֻמַּת זֶה" יצר־הרע גדול!**

אדם שיש לו נשמה פשוטה וקטנה, מה הכוונה? הנשמות באות ממקומן באדם־ראשון; אדם־הראשון היה יציר־כפיו של הקב"ה, והוא היה כלול מכל הנשמות שיהיו עד סוף כל הדורות, כל הנשמות היו בתוכו. מסביר האר"י הקדוש: יש נשמות שהיו בראש שלו - במוחין שלו, שזה מקום גבוה, ויש שהיו באצבעות הקטנות של הרגליים; צריכים לברוא 'בן־אדם', ולאדם יש את כל האיברים - רמ"ח אברים ושס"ה גידים, ויש כמובן את האיברים הפנימיים והחשובים שבהם תלויה כל חיות האדם, ויש איברים שהם אמנם ג"כ חשובים - כי כל איבד וכל גיד חשוב - אבל פחות מן האיברים החשובים, כי יש כל־מיני סוגים ורמות שונות של חשיבות. אז אותן הנשמות שבאו ממקום יותר גבוה באדם־הראשון, הן נקראות נשמות גבוהות, והנשמות שהגיעו ממקום נמוך - הן פחות חשובות.

ואכן, גם הנשמות הקטנות הן חשובות, כי אם ח"ו יחסר לו לאדם אפילו ציפורן קטנה של אצבע הרגל -זה סוג של חיסרון ומום, ובפרט אם זו ציפורן שירדה ממנו - איזה יסורים זה! לפעמים יכול לכאוב לאדם הציפורן של הרגל עד ש'יוצא מהכלים'... ויכולים לחשוב: 'מה זה כבר?... ציפורן... מה כבר אכפת לך?!'... אבל אם אדם סובל מזה, וזה נכנס לו בעור והוא לא מטפל בזה - הוא מסכן... הוא לא יכול לתפקד... ואף שהלב שלו ב"ה בסדר - הלב דופק כמו שצריך, והעיניים ב"ה בסדר, וכן כל האיברים, אז מה יש לי עם הציפורן?... אבל ככה זה, זה 'גוף אחד', זה 'בנין וקומה אחד', וצריכים את

הכל... כדי שאדם יתפקד כמו שצריך הוא צריך את הכל!

ועל־כן לא יכולים לזלזל בשום נשמה ולהגיד לבן־אדם: 'מי צריך אותך... אתה בא מהאצבע הקטנה שברגל... אתה אולי הציפורן של אדם־הראשון'... **אבל אני חלק מה'קומה' הגדולה הזאת! אני חלק מעם־ישראל!**

והנה, אם היו נותנים לבן־אדם שיש לו נשמה קטנה יצר־הרע גדול - זה לא 'פייר'... הוא מיד יטעון: 'מה רוצים ממני?... הרי אין לי בחירה אפילו'... אבל אדם שיש לו נשמה גבוהה, מביאים לו יצר־הרע גדול...

ומה זה **'נשמה גבוהה'**? שהוא מסוגל ומוכשר להגיע לדברים יפים בחיים... הוא יכול להתקדם ולהגיע אל המדרגות הכי יפות! ומה זה 'מדרגות'? מהי 'המדרגה הכי יפה'? **שיזכה להיות דבוק בהקב"ה! שֶׁיֵּדַע שאין שום מציאות בלי הקב"ה - זו המדרגה הכי גבוהה שצריכים להגיע אליה - שאזה יזכה להיכלל לגמרי בהקב"ה!**

זה משפט שרגיל מאד בספרי מוהרא"ש זכותו יגן עלינו: **"שֶׁאָדָם יִזְכֶּה לְהִכָּלֵל לְגַמְרֵי בְּהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ"**; ומה זה **'לְהִכָּלֵל לְגַמְרֵי בְּהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ'**? זה נשמע משהו מאד גבוה... **'לְהִכָּלֵל לְגַמְרֵי בְּהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ' הכוונה שאדם יכיר ויבין היטב: "הַכֹּל, בַּכֹּל מִכֹּל כֹּל, זֶה רַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא!" - זה נקרא שהוא נכלל לגמרי בהקב"ה, שהוא יודע שכל זיז בא מהקב"ה!**

זה גם דבר שמוהרא"ש מזכיר בהרבה מכתבי־חיזוק לבני־אדם: **תצייר לעצמך אתה יושב בתוך האור של השכינה! תסגור את העיניים, ותצייר שאתה וכל מה שקורה בעולם - בסין, ביפן, באיראן, בארה"ב, לא משנה, הכל אלקות! ואתה נמצא בתוך האור של השכינה הקדושה, וזהו... אתה נמצא בתוך האור, ואתה רק פונה עצמך להקב"ה - מתפלל על עצמך על כולם, ואין יותר מזה... שזה נקרא "מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין וּבְתוֹךְ כָּל עָלְמִין" - הכל זה אלקות!**

ואכן, לא כ"כ קל לאדם להגיע לזה, אבל על זה יש לנו את העניין של התבודדות שגילה לנו רבינו ז"ל, שאז הוא הזמן מיוחד לזה - אתה הולך להתבודד, ועתה תסגור לרגע את העיניים ותתיישב בדעתך: **'איפה אני בעולם? אני פה בתוך האור של השכינה, והכל אלקות גמור!'...**

מוהרא"ש תמיד כותב את זה בתור חיזוק לבני־אדם - שאין תענוג יותר גדול מזה! בן־אדן צועק ומתלונן על מצבו הירוד, והוא ממש מתפרק וכותב למוהרא"ש כל מה שעובר עליו, ומוהרא"ש עונה לו: **'עובר עליך הרבה, ועכשיו תיקח עצמך רגע ותתיישב שכל מה שעובר עליך - הכל זה אלקות! הכל זה הקב"ה! ואתה נמצא בתוך האור'...**

וזה נקרא **"לְהִכָּלֵל לְגַמְרֵי בְּהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ"** - שאדם יזכה שהידיעה הזאת תהיה קבועה אצלו, ותמיד יעלה זאת על דעתו,

שאין שום מציאות בלי הקב"ה, וכל מה שעובר עליו - הן ברוחניות והן בגשמיות - הכל מהקב"ה, האדם הזה זוכה "**לְהִכָּלֵל בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא**"!

ובתוך המילה '**לְהִכָּלֵל**' יש את אותיות '**כֹּל**', ורבינו נתן לנו יסוד מוסד: '**כֹּל** זֶה **הַצַּדִּיק**; וכמובא בדברי רבינו בכמה מקומות, שהצדיק הוא "כִּי **כֹּל** בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ" (דה"א כט, יא) - הצדיק מחבר ומקשר שמים וארץ ביחד!

אצל רוב בני־אדם, 'שמים' ו'ארץ' הם שני דברים נפרדים לגמרי - אתה מדבר מִ'שָּׁמַיִם', ואדם אומר: אבל מה אתה רוצה ממני? אני כאן בארץ... אז מה דורש ממני?... אני אדם פשוט... ואני לא סתם "בארץ" - אולי "תחת הארץ"... אני ממש מרגיש בתהום - ב'נוקבא דתהומא רבא', במקום נמוך מאד, ומה אתה מדבר בכלל מִ'שָּׁמַיִם'?... **אבל זו טעות שלך! אתה חושב שֶׁ'שָּׁמַיִם' זה מקום מאד גבוה ומאד רחוק ממך, ואתה נמצא במקום מאד מאד שפל ונמוך, אז אצלך יש פירוד בין 'שמים' ל'ארץ', אבל מיד שהיית מבחין ומבין שאין דבר כזה, אלא אם אתה נמצא ב'נוקבא דתהומא רבא' - אז הַ'שָּׁמַיִם' שלך מתחיל שם! בתוך הבור הזה! זאת אומרת שאתה יכול להרים את עצמך מן המקום שאתה נמצא בו עכשיו ולקשר עצמך לשמים!**

רבינו אמר פעם: '**גם בשאול תחתית, אדם יכול להיות קרוב וסמוך להקב"ה**'; ואיתא בשיחות־הר"ן (סי' שב): **פַּעַם אַחַת עָמַדְתִּי לְפָנָיו, וְהוּא זַ"ל הָיָה מֻנָּח עַל מִטָּתוֹ וְנִזְרְקוּ דִּבּוּרִים אֵלּוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, וְאָמַר בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: "דֶּרֶך עֹקֶר אֵיז מְבֻּטָּן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי" [הָעֹקֶר הוּא: "מְבֻּטָּן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי"]**; אדם מרגיש ממש "מְבֻּטָּן שְׁאוֹל" - הוא מיואש כבר מזמן... ומה אתה עושה? הוא לא יוצא מהבית, הוא בתוך המיטה... מה רוצים ממני?... אני מתבייש מעצמי, אני מתבייש מאחרים, אני מתבייש מכולם, ומה רוצים ממני?... **מה רוצים ממך? "מְבֻּטָּן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי" - תצעק להקב"ה מאיפה שאתה נמצא! תבקש את הקב"ה! תתחיל! תיקח עצמך בידיים!**

לא מבקשים ממך שפתאום תקפוץ למעלה בבת־אחת... הרי אתה אכן נמצא בבור עמוק מאד, אז לא ביקשו שתעלה לעננים... לא מבקשים את זה ממך! רבינו אומר (שיחות־הר"ן, סי' רכד) שלכל אחד יש את ה'**מה למעלה ממך**' ו'**מה למטה ממך**' כפי עניינו ובחינתו, וכאמור לעיל: אדם מרגיש שהוא בבור־תחתית - אז הַ'שָּׁמַיִם' שלו נמצאים שם, מעט יותר גבוה מאיפה שהוא נמצא, אלו הַ'שָּׁמַיִם' **שלך**, ועליך לכסוף ולהשתוקק להגיע לזה...

זה הכוח של הצדיקים, ועל־כן הצדיק נקרא '**כֹּל**' - שהוא מחבר 'שמים' ו'ארץ', ואיך הוא עושה את זה? הוא מחבר אותם?... '**לְחַבֵּר שָׁמַיִם וָאָרֶץ**' הכוונה לְחַבֵּר את כל הדברים שנראים אצלנו כאילו הם רחוקים מאיתנו, וזה נקרא אצלנו 'שָׁמַיִם'

- ולהוריד את זה לָ'אָרֶץ'!

בליקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן י"ד, רבינו מזכיר את המאמר של רבה בר בר חנה (ב"ב עד.) שאמר לו ההוא טיעא: **'תא ואחוי לך היכי דנשקי ארעא ורקיע בהדדי'** - 'בוא ואראה לך היכן הוא המקום שנושקים השמים והארץ ביחד'; ורבינו מגלה שם על זה תורה נפלאה, ולענייננו: **זה דבר שצריך להיות אצל האדם - שהשמים והארץ מתנשקים ביחד, כלומר: כל הדברים הרוחניים, שנדמה לו שהוא רחוק מהם מאד, וזה לא שייך אליו בכלל - 'מה רוצים ממני?... אני אדם פשוט, ולא רק 'פשוט'... הלוואי הייתי פשוט... אני מרגיש הכי כלום!' - והנה אומרים לך שגם אצלך יכולים להתנשק השמים והארץ ביחד - להאמין בזה! להאמין בכח הצדיקים!**

אבל זה הניסיון הגדול שלנו - **'אמונת חכמים'**; שזה מה שיוצא בפרט מפרשת השבוע, קודם שהתחילו נשמות ישראל לומר את השירה, המשפט האחרון לפני־כן הוא: **"וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ"**, ומיד אח"כ כתוב: **"אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל"** - מה הקשר והשייכות ביניהם?

הענין של **'וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ'** - הן אמונה בהקב"ה והן אמונה במשה רבינו, כי אי־אפשר להפריד ביניהם כלל... וזה דברי המכילתא שמוהרא"ש היה חוזר פעמים אין־ספור [זה אחד ממאמרי חכמינו הקדושים שהיה רגיל בפי מוהרא"ש תמיד]: **"וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ"** - שואל המכילתא: מדוע הפסוק צריך להזכיר את שניהם? הרי אם האמינו במשה, בוודאי האמינו בהקב"ה...

ובאמת יש פה שאלה על השאלה של המכילתא: מדוע פשוט למכילתא שאם האמינו במשה - בוודאי האמינו בהקב"ה, הרי יש של 'אמונה כוזבת' בבן־אדם, כלומר ייתכן שאדם מאמין בבן־אדם לבד ח"ו, אז למה המכילתא שואל 'אם האמינו במשה בוודאי האמינו בהקב"ה'?

אך התשובה היא, כי כתוב 'וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה **"עַבְדּוֹ"**' - הם לא האמינו במשה רבינו כי עשו מציאות וישות מבן־אדם [כי אם לאדם את השכל הנכון, הוא יכול לעשות ח"ו אליל מבן־אדם, שזה האמונות הכוזבות של הגוים ימ"ש, שעשו אליל מבן־אדם, ועוד בן־אדם ממזר שנולד בפסול...], אלא האמינו במשה **"עַבְדּוֹ"**.

ועל־פי־זה מובנת מאד שאלת המכילתא: אתה מאמין במשה **"עַבְדּוֹ"**, שהוא "מֹשֶׁה **עֶבֶד ה'"** (דברים לד, ה), ואם־כן מדוע צריכים להזכיר גם **"וַיַּאֲמִינוּ בַּה'"**? לכאורה מספיק לכתוב "ויאמינו במשה עבדו" - שהאמינו ב"משה עבד ה'", ומובן מאליו שמאמינים בה' יתברך...

עונה ומגלה המכילתא: התורה הקדושה כתבה את זה כך - **"וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ"**, כדי להראות לנו שאם בן־אדם מאמין ב**"מֹשֶׁה עַבְדּוֹ"** - 'רועה ישראל',

הוא מאמין בהקב"ה!

ו'להאמין בהצדיק' זה לא בגלל שהוא "עף בשמים" ומספרים ממנו אותות ומופתים... כי אכן הוא כבר פעל ישועות נוראות, ומה יש **לך** מזה?... 'אני יודע שיש כזה אדם'... ומה זה מועיל **לך**?!...

רבי נתן מסביר, שכשאדם נכנס בעניין הזה - לספר אותות ומופתים מצדיקים, יש פה ניסיון גדול, כי לפעמים יכול להיות שדווקא מפיל ומוריד את האדם מעבודת ה' שלו, למה? כי אתה מתחיל לספר סיפורים נוראים ולהגיד דברים גבוהים, ואדם אומר: 'כן, **זה** צדיק נורא... **הוא** נולד צדיק, **והוא** זכה לכל זה... אבל מה רוצים ממני?... ממני אין מה לדבר'... אז במקום להתחזק ולהתעורר מן הסיפור ש"גם אני יכול להיות צדיק" - זה פעל בדיוק את ההפך...

ובאמת, להגיד על צדיק שהוא "נולד צדיק" - זה בכלל לא נכון... וכי הצדיק נולד צדיק?!... אתם יודעים מה שעבר עליו **'מקטנותו'**?!... הבה ונסתכל על רבינו בעצמו - רבינו הוריש לנו את הספר 'שבחי־הר"ן', ואכן גם ב'חיי־מוהר"ן' כתובים תולדותיו, אבל 'שבחי־הר"ן' זה ממש סיפורים **מקטנותו**, ושם אומר רבינו, שעברו עליו **אַלָפִים** של עליות וירידות! ממי מדברים? מרבינו הקדוש, שהסתלק בגיל צעיר מחמת שזכה להשלים את הכל כבר בגיל צעיר, אבל עבר עליו מה שעבר בתחילת עבודתו, וכי הוא נולד צדיק?!...

ורבינו אמר בפירוש (שיחות־הר"ן, סי קסה): **אפילו היתה לי הנשמה הכי פשוטה, הייתי מגיע לאותה מדרגה שהגעתי, והכל מרוב יגיעות וטרחות שעשיתי בעבודת השם!**

רבינו מאד הקפיד שאמרו לפניו: 'מי יכול להדמות אליכם? הרי יש לכם נשמה גבוהה - אתם נכד של הבעש"ט, נכד של ר' נחמן מהורדענקא, האבא שלכם הוא הצדיק ר' שמחה, ונולדתם לאמא צדקת - מרת פייגא, אז בוודאי שזכיתם לכאלה דברים'... **רבינו הקפיד על זה מאד ואמר: זו הטעות שלכם, שאתם חושבים שזכיתי בגלל זה... גם אם הייתי נולד במשפחה הכי פשוטה, הייתי מגיע לאותו ענין מרוב יגיעות וטרחות שעשיתי בעבודת השם!** וזה כדי ללמד אותנו ולחזק אותנו שזה אפשרי לכל אחד, ואם מספרים אותות ומופתים - אדם יכול לקבל את ההפך מחיזוק...

וזו אחת מהסיבות של הכלל המובא מרבי נתן, שרבינו היה **'אסור במופתים'**[ב], דהיינו שלא היה מגלה בדרך־כלל מופתים,

---

ב. שיחות־הר"ן, סימן קפ"ו: **כְּבָר אָמְרוּ שֶׁאֵין זֶה רְצוֹנֵנוּ לְסַפֵּר מוֹפְתִים מֵרַבֵּנוּ זַ"ל, כִּי לֹא בָּאֲלָה תְּהִלָּתוֹ, גַּם כִּי הָיָה אָסוּר בְּמוֹפְתִים כַּאֲשֶׁר הָיָה מוּבָן מִדְּבָרָיו, שֶׁלֹּא הָתַר לוֹ לְגַלּוֹת מוֹפְתִים.**

רק מפעם לפעם ראו ממנו מופתים[ג], כי אם אכן היה מותר להראות מופתים - אומר רבי נתן - היו אצל רבינו אותות ומופתים באופן יום־יומי... ומדוע אפוא היה אצל רבינו ענין של **'אסור במופתים'**? ואותו דבר אצל רבי נתן היה ככה, וכן אצל אנשי־שלומינו, מדוע?

התשובה היא כנ"ל: כי אם אדם מתחיל להיכנס לעניין הזה של סיפורי־אותות־ומופתים - שאכן ישנם הרבה סיפורים כאלה - מה יישאר **לך** מזה?... מה יהיה **איתך**?!... אדם אומר: 'ראיתי מופת גלוי... ראיתי איך יהושע העמיד את השמש ברקיע'... ומה **איתך**? אז הוא אומר: 'זה לא שייך אליי'... **וממילא הוא בקלות עושה הפרדה בין הדברים - 'זה צדיק, הוא עשה כאלה דברים גדולים, אבל זה לא שייך אליי'...**

ואילו 'מופתים' אכן הראו הצדיקים? ידוע לנו השיחה של רבי נחמן טולטשינער, בעת שביקשו ממנו שיספר מופת מרבי נתן, ענה ואמר: **'מופת? אתה רוצה לשמוע מופת?'** והשומע מיד מטה אוזנו: כן, כן, תספר לי... ענה ואמר: **"אני מופת! תסתכל עלי - אני מופת!"...** מה הכוונה? כי רבי נחמן ז"ל היה יתום, וגדל ברחוב וכו', עד שהוא זכה להתקרב לרבי נתן [מחמת שרבי נתן התאכסן אצל הדוד שלו], והוא התחיל לשמש את רבי נתן, ודיבק עצמו ברבי נתן, עד שנעשה ערליכע־איד... אז אתם צריכים **'מופתים'**? אני הוא ה**'מופת'**! תסתכל עלי! אמנם אתה לא יודע מאיפה הגעתי, ולכן אני מספר לך איפה הייתי ואיזה 'מופת' עשו ממני...

אותו דבר היה אצל רבינו, שראו את רבינו אחר שכבר זכה למה שזכה, ואמרו שלכל זה זכה מחמת היחוס שלו... ועל זה אמר רבינו: אם הייתם יודעים כמה יגעתי בעבודת השם מקטנותי, הייתם מבינים שזה לא תלוי ברמה של נשמה, אלא הכל תלוי בעבודה - שאדם מכניס את עצמו בעבודת השם, והוא מתחיל! לאט לאט!

ג. אחד מהם הוא המובא בשיחות־הר"ן (סי' קפז): **פַּעַם אַחַת בָּא לְפָנָיו אִישׁ אֶחָד מְאֻמָּנְשִׁיו שֶׁהָיָה לוֹ חֹלִי וּכְאֵב גָּדוֹל בְּיָדוֹ, עַד שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לְהָזִיז בְּיָדוֹ כְּלָל. וְהָיְתָה יָדוֹ תְּלוּיָה בְּצַוָּארוֹ כְּדֶרֶךְ הַחוֹלִים בִּידֵיהֶם. וְלֹא הָיָה יָכוֹל בְּשׁוּם אֹפֶן לְהוֹרִידָהּ, כִּי הָיָה חֹלְיוֹ וּכְאֵבוֹ גָּדוֹל מְאֹד.**

בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עַל הַשֻּׁלְחָן בִּסְעֻדַּת שַׁחֲרִית, עָנָה רַבֵּנוּ זַ"ל וְאָמַר לְאוֹתָן הַיּוֹשְׁבִין סְבִיבוֹ שֶׁזֶּה הָאִישׁ בְּוַדַּאי יֵשׁ לוֹ אֱמוּנָה, וְהֶשִׁיבוּ: הֵן. וְכֻפַּל הַדְּבָרִים וְדִבֵּר מִזֶּה קְצָת אִם יֵשׁ לוֹ אֱמוּנָה, וְהֶשִׁיבוּ: הֵן. אַחַר כָּךְ צִוָּה רַבֵּנוּ זַ"ל פִּתְאֹם לְהָאִישׁ הַנַּ"ל שֶׁיּוֹרִיד יָדוֹ. וְנִבְהַל מְאֹד, וְכָל הָעָם נִבְהֲלוּ וְנִשְׁתּוֹמְמוּ, כִּי הָיָה דָּבָר תָּמוּהַּ מְאֹד מְאֹד, כִּי זֶה הָאִישׁ הָיָה חוֹלֶה בְּיָדוֹ זְמַן רַב שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹרִיד יָדוֹ, וַעֲכְשָׁו יוֹרִידֶנָּה פִּתְאֹם?! אֲבָל תֵּכֶף שֶׁצִּוָּה רַבֵּנוּ זַ"ל, גָּזַר אֹמֶר וְיָקֹם. וְתֵכֶף לְקַחוּ מִמֶּנּוּ הַמִּטְפַּחַת שֶׁהָיְתָה יָדוֹ תְּלוּיָה עָלֶיהָ בְּצַוָּארוֹ וְהוֹרִיד יָדוֹ תֵּכֶף. וְהָיָה נַס מְפֻרְסָם לְעֵין כָּל שֶׁנִּתְרַפֵּא יָדוֹ תֵּכֶף בְּאוֹתוֹ הַשָּׁעָה, וְתֵכֶף חָזְרָה יָדוֹ לִבְרִיאוּתָהּ וְאֵיתָנָהּ כְּשֶׁאָר כָּל אָדָם עַד הַיּוֹם הַזֶּה. ורבי נתן מסיים שם: **'כָּאֵלֶּה וְכָאֵלֶּה נִרְאוּ מִמֶּנּוּ כַּמָּה מוֹפְתִים נוֹרָאִים לִפְרָקִים'**; אך בהמשך ביקש רבינו שישכחו מן העניין, כי סבל מזה וכו'. וזה מופת גלוי שהיה אצל רבינו!

הוא מתחיל ללמוד שיעורי תורה, הוא מתחיל להשתחרר מכל השיגעונות של הסמ"ך־מ"ם - היצר־הרע, שמשגע אותו: 'אתה לא שווה כלום, מה אתה רוצה, מי צריך אותך, תסגור את עצמך בבית ואל תדבר עם בני־אדם'... **תצא כבר פעם ולתמיד מהקטנוּת הזאת! תחליט בעצמך: 'אני מתחיל לחיות! אני מתחיל להיות בן־אדם רגיל! אני בא לבית־הכנסת להתפלל כל יום, ואני לומד איזה שיעור תורה - הן אם אני זוכה להצטרף לאיזה שיעור תורה, והן אם אני לומד בעצמי, יש לי השיעורים שלי, ואני מתחיל!'...**

וזה הענייַן שהצדיק נקרא **'כּל'** - שהוא מְחַבֵּר שָׁמַיִם וָאָרֶץ ביחד, הוא מגלה שאפשר לך להתחבר לשמים, אל תחשוב שאתה ממש שקוע בתהומות הארץ ואין לך מאיפה לזוז... אתה יכול! **הצדיק מוריד לנו את הַ'שָּׁמַיִם' אל המקום שבו אנחנו נמצאים! במקום הנמוך הזה - גם שם יש 'שָׁמַיִם'!** וכמו שאמרנו לעיל, שאצל כל אדם זה כפי בחינתו, ויש כאלה שאצלם הַ'שָּׁמַיִם' הם בתוך הבור... בתוך השאול תחתית... והכלל: **למעלה מראשנו יש את הַ'שָּׁמַיִם', ואפשר לנו לחבר את שניהם ביחד ולהגיע למושג של 'נָשְׁקֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא אַהֲדָדֵי' - אפשר להתחזק! אפשר למצוא את הקב"ה גם במקום שלי! אפשר שיהיה משהו ממני'...** לא מדברים פה שהוא רוצה למצוא חן **בעיני בני־אדם** שיכבדו אותו וכו', אלא "אני רוצה שיהיה לי איזה נחת־רוח **מעצמי**... אין לי שום סיפוק **מעצמי**"... אדם חושב את עצמו להכי גרוע, ובאים הצדיקים ומנסים להרים אותנו, להכניס באדם שיהיה לו **אמונה בעצמו**.

וזו האמונה השלישית שצריכה להיות לאדם - אחר **אמונה בה' ואמונה בצדיקים**, שעם זה מתחילים כנ"ל, שזה הלימוד של פרשת השבוע: "**וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ**"; והזכרנו את דברי המכילתא, שהמאמין ברועה ישראל כאילו מאמין בהקב"ה בעצמו!

אגב, מדוע נוקט המכילתא כזאת לשון - 'כל המאמין "**ברועה ישראל**"'? אפשר לכתוב: כל המאמין "**בצדיק**" וכדו', ומדוע משתמשים פה בלשון "**רועה ישראל**"? התשובה היא: כי זהו כל הקשר שלנו אל הצדיקים, שהם נקראים **'רועי ישראל'** - הצדיק הוא **'רועה'**! זה שהצדיק הוא "עף בשמים" ונמצא איפה שנמצא - זה ענין פרטי שלו... אבל מה נוגע **לנו**? מה הקשר והשייכות שלנו אל הצדיק? שהוא **'רועה ישראל'** - הוא ה**'רועה'** שלנו! וכמו רועה שלוקח את הכבשים והעיזים בהר או בשדה ונותן להם לאכול ולשתות - כך הצדיק, הוא **'רועה ישראל'**! וכמו שרבינו אומר (ליקו"מ ח"א סי' כב), שהצדיקים נקראים 'רועים', וכמו הז' רועים של עם־ישראל: אברהם, יצחק, יעקב, משה, אהרן, יוסף ודוד - שהם **'רועים'**, למה? אנחנו יודעים, ש'רועה צאן' זה עפ"י רוב בן־אדם פשוט, אך לא־כן אצל אבותינו הקדושים, שכולם היו רועי צאן, וכך מוסבר בדברי הראשונים

(רבינו בחיי והרמב"ן) שאנחנו מוצאים בתורה שאברהם יצחק ויעקב, משה רבינו ויוסף הצדיק ודוד המלך, כולם היו רועי צאן [וכן כל השבטים היו רועי צאן], מדוע? **כי כשם שבגשמיות הרועה צריך לדאוג למרעה טוב בשביל הכבשים והעיזים - כן ברוחניות, הצדיקים דואגים לנו למרעה טוב! כמו שאפשר לקחת כבשים ועיזים למרעה ולדאוג להם ולשמור עליהם - כן נשמות ישראל!** שזה הסיפור עם הכבש שברח למשה רבינו מן העדר, והוא הציל אותו ודאג בשבילו וכו' - כן הצדיקים, מרחמים על נשמות ישראל ודואגים בשבילם[ד]; זו העבודה שלהם, להביא את נשמות ישראל אל הַ'מְּרְעֶה' הכי טוב!

ומהו **'הַמְּרְעֶה הֶכִי טוֹב'**? דוד המלך אומר בתהלים (לז, ג): **"שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה"**; הַמְּרְעֶה הכי טוב שאנחנו צריכים - שהצדיקים יביאו אותנו אל ה'**מרעה של אמונה**', שאדם ירגיש שכל החיים שלו באמונה, והוא יודע היטב: **לאיפה שאני הולך - הקב"ה שם! אני בהר, אני בשדה, אני בבית, הקב"ה נמצא בכל מקום, והכל אלקות!** וזה הענין של 'חיבור שמים וארץ ביחד'... ועל־שם זה נקראים הצדיקים **'רועים'**!

וזה מה שאומר המכילתא: אם אתה מאמין **"ברועה ישראל"** - צדיק שהוא נותן לך **'מְרְעֶה'**! לא שאתה מאמין בצדיק שהוא 'מְטַפֵּס בַּשָּׁמַיִם'... אדם מספר בהתרגשות: 'אני אומר לך! אני יודע! הוא "עָף בַּשָּׁמַיִם"!'... **אבל מה יש 'לך' מזה?!...** 'לא יודע... הוא צדיק... אני אין לי כלום, רק מאמין בו, ואולי לפעמים מבקר אותו, אבל קשר פנימי - אין... הוא שם, אני פה, וזהו... ואולי הוא ידאג בשבילי בעולם־הבא'...

כי את זה זה שומעים עפ"י רוב מבני־אדם שאומרים 'אני מכיר צדיק, והוא כבר יסדר לי את הכל... הוא כבר ידאג לי, ויעשה את הכל בשבילי... אם אצטרך בעולם־הבא לצאת מאיזה מקום לא טוב ח"ו - הוא ירחם עלי ויוציא אותי

ד. רבינו אומר (ליקו"מ ח"ב סי' סג): למה עפ"י רוב יש לרועים חליל שמנגנים עליו? כך היה תמיד, וכמו שכתוב בפרשת בראשית (ד, כא) "וְשֵׁם אָחִיו יוּבָל הוּא הָיָה אֲבִי כָּל תֹּפֵשׂ כִּנּוֹר וְעוּגָב" - שהיה להם כלי־זמר; למה? אומר רבינו: כי אדם שנמצא כל היום עם כבשים ועיזים, הוא עלול ג"כ להתהפך לכבש ועז... הוא תמיד איתם, ומתחיל לשחק איתם, והוא חושב שהוא ג"כ כמוהם... ועל־כן - אומר רבינו שם - לרועים יש כלי־ניגון, כי הניגון מרים את המוח שלו שלא יפול לבהמיות הצאן... הוא מתחיל לנגן על כינור או על חליל, וזה מרים את המוח שלו...

וזה מה שעשו כל הצדיקים וכל האבות הקדושים שהיו רועי צאן - הם היו מנגנים ניגונים קדושים; **כשמשה רבינו היה רועה צאן, מה הוא עשה שם? היה לו התבודדות כל היום כולו...** כי עם הכבשים והעיזים אין בעיה... בפני בני־אדם - מתביישים לצעוק להקב"ה, כי רואים אותו... **אבל בפני הכבשים והעיזים - אדרבה! הוא שר כזאת שירה נפלאה, עד שכל הצאן רואים 'יש לנו כזה רועה נפלא... איזה צדיק יש לנו פה... הוא תמיד דואג בשבילנו, מביא לנו מרעה טוב, והכל שמח'... גם בעלי־חיים רואים את זה! הם רואים בן־אדם שהוא רגוע, והם מרגישים את זה ואוהבים אותו, וכך יש להם משמעת... הם לא בורחים...**

משם, ואולי יכניס אותי לגן־עדן... הוא כבר יטפל בי... אני סומך עליו'... ואכן, זה מאד קל להגיד את זה, אבל זה תלוי איך היתה ההתקרבות שלך אל הצדיק בחיים חיותו... כי רבינו אומר (ספר־המידות, אות צדיק, סימן עד): **'הַמְקֹרָבִים שֶׁיֵּשׁ לַצַּדִּיק בְּחַיָּיו, הֵם יִהְיוּ מְקֹרָבִים בְּמוֹתוֹ'**; אם אתה מקורב באמת ואתה מציית לדבריו, זה נקרא שיש לך קשר אִתּוֹ, וממילא אח"כ בוודאי הוא ידאג בשבילך... הוא לא סתם שכח ממך... **הוא לא שוכח ממך!**

רבינו פעם אמר, שלכל אחד יש מקום בלב שלו; וכי יכול להיות שישכח מישהו?... **פעם ביקש אחד מרבינו שלא ישכח אותו, ענה ואמר רבינו: 'איך אוכל לשכוח אותך? הלא אתה בתוך הלב שלי'...** אבל בשביל זה צריכים להיות מקורבים אל הצדיק באמת, ולא רק לבוא פעם בכמה זמן - 'בוקר טוב'... לפעמים מגיע ומתראה ו"כאשר בא כן ילך"... ואמנם יכול להיות שהוא לא שוכח מה קיבל בשהותו אצל הצדיק, וכמו שפעם אמר רבינו על אחד שהיה אצלו והלך: **"טָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ"** - הוא טָעַם את הַטַּעַם של הצדיק, אזי: **"לֹא יִכְבֶּה בַּלַּיְלָה נֵרָהּ"** - הוא אף־פעם לא ישכח את זה! **אז אם לא שכחת את מה שקיבלת אצל הצדיק, תעשה חשבון כמה הפסדת בזה שלא הגעת עוד ועוד... אם זה מה שטעמת 'פעם אחת', ולא שכחת מזה, ואכן טעמת 'כִּי טוֹב סַחְרָהּ', שאפילו בלילה 'לֹא יִכְבֶּה נֵרָהּ', תצייר לעצמך אם היית בא עוד הפעם ועוד הפעם ועוד הפעם, והיית קובע בדעתך שאינך עוזב את הצדיק - איזה אור היית יכול לקבל, עד שממש "לֹא יִכְבֶּה בַּלַּיְלָה נֵרָהּ" - לא יהיה מושג של לילה בכלל... כל הלילה יתבטל, יהיה כולו אור, בבחינת** (זכריה יד, ז) **"וְהָיָה לְעֵת עֶרֶב יִהְיֶה אוֹר"... רק אם היה לך שכל להישאר אצל הצדיק! אבל בשביל זה צריכים סייעתא דשמיא...**

ועל־שם זה הצדיק נקרא **'רועה ישראל'** - שהוא נותן **מרעה טוב** לנשמות ישראל צאן־קדשים, ועל־כן אומר המכילתא: **'מִי שֶׁמַּאֲמִין בְּרוֹעֶה יִשְׂרָאֵל'** - שהוא זוכה להאמין בצדיק שנותן לו **מרעה טוב ומשובח**.

הסבר נוסף בעניין **'רועה ישראל'**, דהנה ידוע שאותיות **ע' וא'** הן מתחלפות (גם הצליל שלהן לא רחוק אחד מחברו), כי הצדיק נקרא גם **"רואה"**, וכמו שכתוב אצל שמואל הנביא (ש"א ט, יט) **"וַיַּעַן שְׁמוּאֵל אֶת שָׁאוּל וַיֹּאמֶר אָנֹכִי הָרֹאֶה"**; כי הנביא הוא גם רואה. נמצא שהצדיק הוא **'רועה'** והוא גם **'רואה'**, ומחמת שהוא **"רואה"** את נשמות ישראל, והוא מתבונן ומסתכל בצר להם, אכפת לו מהם, על־כן הוא **"רועה"** אותם! כי זה תלוי בזה - בגלל שיש לו עיניים פקוחות, והוא מעיין ורואה תמיד איך הוא יכול לעזור לנשמות ישראל, ודואג להם, לכן הוא נקרא **'רועה'**! הוא רואה: 'הרי עומד כאן יהודי! יש פה נשמה קדושה!'... וכמבואר לעיל, לא משנה איזו **דרגה** הנשמה הזאת - האם

היא הגיעה מן הראש, השכל והמוח, או מן הציפורן של הרגליים... זה לא משנה! הוא נשמה שיש בה כ"כ הרבה טוב! אז הצדיק **רואה** את זה, וממילא הוא לוקח את עצמו להיות **רועה** שלו...

ממשיך המכילתא ואומר, שהמאמין ברועה ישראל - **'מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ מַאֲמִין בְּמִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם'**; וגם הלשון הזאת היא מעניינת, וטעונה בֵּאוּר: הרי כל מילה, כל אות וכל תג של חכמינו הקדושים זה "קדש־קדשים", ולא לחינם נקטו כזאת לשון - **'בְּמִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם'**; ולא כתוב **"מאמין בהשם"** או **"בהקב"ה"**, ומדוע נקטו כזאת לשון?

על־פי מה דברינו לעיל מובן מאד: הרי הסברנו שכל התכלית היא **'לחבר שמים וארץ ויחד'**, וזו היתה כל תכלית הבריאה, וכמו שאומר הפסוק הראשון בתורה: **"בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ"** - זוהי כל התכלית של הבריאה, שיהיה 'שמים וארץ ביחד'! וזהו **'מַאֲמִין בְּמִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם'** - כי אחד שזוכה להתקרב אל הרועה ישראל, זה מה שהוא מגלה לו - את תכלית הבריאה: חיבור שמים וארץ ביחד!

ובכל יום אנחנו מברכים את הקב"ה על כך בברכת "ברוך שאמר"[ה], שאומרים: **'בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם'** - מברכים ל**'מי שאמר והיה העולם'**! שזהו באורו בפשטות: אנחנו **מברכים** להקב"ה על **שאמר והיה העולם** - הקב"ה אמר והיה העולם, שהוא העולם־הזה שאנחנו נמצאים פה, ובו אפשר לחבר את השמים והארץ ביחד - "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ"!

ומובא בדברי האריז"ל: מדוע מתחילים את פסוקי־דזמרה דווקא עם **'ברוך שאמר'**[ו]? כי **בָּ'רוּךְ שֶׁ'אָמַר וְ'הָיָה הָ'עוֹלָם** ראשי־תיבות **בְּשָׁוָ"ה**, מה הכוונה? מסביר

ה. זהו שבח נורא להקב"ה! מובא בדברי חכמינו הקדושים שנתקנה מאנשי כנסת הגדולה עפ"י פתק שירד מן השמים. ויש בה פ"ז תיבות, ומרומזים במילים "הַמְהֻלָּל **בְּפֶה** עַמּוֹ" - **בפ"ה** גימטריא **פ"ז**.

ובברכת **'ברוך שאמר'** מוזכר י"ג פעמים המילה **"בָּרוּךְ"** - **בָּרוּךְ** שֶׁאָמַר, **בָּרוּךְ** הוּא, **בָּרוּךְ** אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה וכו' עד **בָּרוּךְ** אַתָּה ה' מֶלֶךְ מְהֻלָּל בְּתִשְׁבָּחוֹת; ולכאורה זה נראה כמיותר להזכיר שוב ושוב **'בָּרוּךְ'**, אבל מזכירים את זה **שלוש־עשרה פעמים** והם מכוונים כנגד **שלוש־עשרה מידות הרחמים**, שזו היתה בריאת העולם - שהקב"ה הוא כלול משלוש־עשרה מידות הרחמים, ועלה בדעתו כביכול שהוא רוצה לברוא את העולם, ועל זה מזכירים זאת **שלוש־עשרה פעמים** דייקא בתוך הברכה הזו.

ו. ברכת **'ברוך שאמר'** היא ההתחלה של פסוקי־דזמרה, ועל־כן דווקא שם מנהג העולם לומר "הריני מוכן ומזומן" וכו', כי שם מתחיל העיקר של פסוקי־דזמרה. ופסוקי "הודו" וכו' הם בתור הקדמה לפסוקי־דזמרה, ורבינו מסביר את הטעם לכך (ליקו"מ ח"א סי' כה), כי לפני שנכנסים ב'עולם היצירה' - עולם המלאכים, צריכים לפני־כן לדבר מגדולת ה' - **"הוֹדוּ לַה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו"**, וכן **"ה' מָלָךְ ה' מָלָךְ"**, ומזמור **"לַמְנַצֵּחַ"**, שהם **'הכנה'** להיכנס

האריז"ל: כי עכשיו נמצא האדם **'בְּשָׁוֶה עִם הַמַּלְאָכִים'**; מדוע? מבואר בספה"ק ובזוה"ק, שעתה נכנסים לעולם שנקרא **'עולם היצירה'**, שהוא המקום של המלאכים, כי המלאכים הם תמיד אומרים שיר ושבחה להקב"ה, זה כל העניין שלהם! וכמו שאנחנו אומרים בברכות קריאת־שמע: 'קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאַחַד עוֹנִים בְּאֵימָה וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה: קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ וגו' בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' וגו'; הם תמיד הם אומרים שיר ושבחה - מהבוקר עד הערב!

אבל אצל אצל המלאכים זה לא 'קונץ'... כי המלאכים הם נבדלים מבני־אדם - הם 'שכליים נפרדים', ואין להם מושג של גוף, אין להם יצר־הרע, אין להם ניסיונות, הם נבראו בשביל התכלית הזו - להגיד את השיר והשבח של הקב"ה! הם תמיד ישירו שירה להקב"ה! אבל אנחנו נמצאים כאן בזה העולם, וזה סיפור אחר לגמרי... זה הבדל גדול מאד...

אבל רבינו גילה לנו (ליקוטי־מוהר"ן ח"ב סי' א, וכן מובן בספה"ק), שעם־ישראל נבראו כדי שיהיה להם ממשלה על המלאכים; כי מהו 'מלאך'? הוא אומר שיר ושבחה כל היום וכל הלילה בלי הפסקה, אבל זהו זה... הוא נברא בשביל התכלית הזאת, וזה כל העניין שלו... אין לו בחירה וניסיון! הקב"ה ברא אותו - 'אתה מלאך מיכאל, מלאך גבריאל, מלאך רפאל, זה התפקיד שלך, וזהו!'... אבל אנחנו, בני־אדם, עשויים מבשר־ודם, נבראנו כאן בזה העולם עם יצר־הרע, וכמו שאמרנו בתחילת השיחה, לא סתם יצר־הרע, אלא יצר־הרע עב וגס כזה... **וזו המעלה שיש לאדם - שהוא יכול להתחזק על־אף כל זאת, ומחזיק מעמד במקום ובמצב שבו הוא נמצא, ויוצא מן הקטנוּת־המוחין שלו! הוא יוצא מן הקליפה שלו!**

כי אדם כזה - הוא ממש בתוך 'קליפה', וכמו אפרוח שנמצא בתוך הקליפה, והלוואי ויצא עוד מעט מהקליפה ויהיה ולד - יהיה אפרוח שֶׁיִּחְיֶה, ולא ישימו אותו ב'מחבת' לעשות ממנו חביתה... אלא יֵצֵא ויהיה ממנו 'משהו'! הוא יגדל, ייהפך להיות תרנגול, וגם ממנו יהיו בעזרת ה' עוד תולדות... **אז אם אדם רוצה ג"כ להגיע למצב כזה - שיזכה לזה, איך? על־ידי שהוא מתחיל להבין: 'יש לי את הכוחות האלו! אמנם אני כאן בזה העולם, ובאמת עובר עלי מה שעובר, אבל "זֶה לְעֻמַּת זֶה" אם אקח עצמי בידיים, אוכל להגיע למקום הרבה יותר גבוה ממלאך!'...**

כך מגלה רבינו שם, בתורה א' בליקוטי־מוהר"ן חלק ב'.

והנה, כשאנחנו מתחילים פסוקי־דזמרה, אומרים: בָּ'רוּךְ שֶׁ'אָמַר וְ'הָיָה הָ'עוֹלָם;

אל המקום של "שיר ושבחה להקב"ה", וצריכים את ההקדמה הזו כדי שהקליפות לא ימנעו ולא יקטרגו על האדם, ועל־ידי שמספרים את גדולת ה' - מכניעים אותם.

למה? אומר האריז"ל: אנחנו **'בְּשָׁוֶה'** עם המלאכים! המלאכים הם אומרים שיר ושבחה, והנה גם אנחנו מתחילים עכשיו **בָּ'רוּךְ שֶׁ'אָמַר וְ'הָיָה הָ'עוֹלָם - בְּ'שָׁ'וֶ'ה'**... וגם באמירת 'קדושה' אנחנו מזכירים את זה הרבה, כשאומרים: נקדישך ונעריצך וכו' **כנועם** שיח סוד שרפי קדש וכו' - שאנחנו **כמו המלאכים**.

ואם לפי דברי רבינו האדם הוא יותר גבוה ממלאך, מדוע אפוא אנחנו לא אומרים שאנחנו **יותר** מהם אלא **כמו** הם? כי מסביר רבינו שם, שיש ענין של **'קִנְאַת הַמַּלְאָכִים'** - אתה רוצה להתפאר שאתה יותר גבוה ממלאך? אז תיזהר... כי מלאך יכול לקנאות בך ולהפיל אותך... על זה צריכים להיזהר! אבל **'בְּשָׁוֶה'** זה ענין אחר... 'אני **בְּשָׁוֶה** עם המלאך... אדרבה, מלאך, ככה אתה עושה? גם אני עכשיו מתחיל לעשות כמוך'... אני אומר להקב"ה: **"בָּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, בָּרוּךְ גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם, בָּרוּךְ עוֹשֶׂה בְּרֵאשִׁית"** וכו', ובזה אני מעורר את **י"ג מידות הרחמים** כמניין מילת **'בָּרוּךְ'** שיש בברכה זו, ואני עומד עכשיו ממש **בְּשָׁוֶה** עם המלאכים...

דרך אגב, דבר זה קשור מאד לפרשת השבוע: כתיב בקריעת ים סוף: **"וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלָּיְלָה"**; אומרים חכמינו הקדושים (מגילה י:): **בְּקֹשׁוֹ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לוֹמַר שִׁירָה, אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: 'מַעֲשֵׂי יָדַי טוֹבְעִין בַּיָּם, וְאַתֶּם אוֹמְרִים שִׁירָה?'**; כלומר: לא הניח להם הקב"ה לומר שירה בעת שטבעו כל המצרים בתוך הים.

אבל יש פה שאלה חזקה: הרי תיכף־ומיד אחר שעברו את הים־סוף, כתיב **"וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת עַל שְׂפַת הַיָּם"**, והתחילו עם־ישראל לומר שירה, ואם־כן למה גם שם לא כתוב שהקב"ה אמר לעם־ישראל **'מַעֲשֵׂי יָדַי טוֹבְעִין בַּיָּם, וְאַתֶּם אוֹמְרִים שִׁירָה'?**...

אך לפי דברינו לא קשה כלל: המלאך, שהוא 'שכל נפרד', והוא רגיל לומר שיר ושבחה להקב"ה, הרי עכשיו זה לא הזמן... **'מַעֲשֵׂי יָדַי טוֹבְעִין בַּיָּם'** - היתה פה מדינה שלימה - 'מִצְרַיִם', וכולם טובעים בים, ולא סתם 'טובעים בים', אלא מקבלים מכות נאמנות... כל המכות שהיו במצרים - קיבלו בכפל כפליים בלי־ספור בתוך הים! הם קיבלו את הכל - כמו שצריך... וכשמבקשים המלאכים לומר שירה, אמר להם הקב"ה: מה **"אתם"** אומרים שירה?... איך זה שייך **'אליכם'**?!... מה־שאין־כן אצל עם־ישראל, שהם החזיקו מעמד כל השנים במצרים, ולא שינו את לשונם ומלבושם, מעמד ויצאו עכשיו באמונה במשה רבינו - **"וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ"** - להם ראוי לומר עתה שירה!

כי אותם שלא האמינו במשה רבינו, הם מתו במכת־חושך ונשארו במצרים; וזה לא היה מעט אנשים, אלא **'אחוז גדול'** מעם־ישראל לא יצאו! הרבה יותר ממה **שכן** יצאו - **לא** יצאו... על הפסוק

בפרשת השבוע "**וַחֲמֻשִׁים** עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם" אומר רש"י שזה היה **'אֶחָד מֵחֲמִשָּׁה'**; כלומר: **20% בלבד יצאו!** וזו שיטה אחת, כי במכילתא מביא עוד כמה שיטות: יש אומרים שזה היה **'אחד מחמישים'**, ויש אומרים **'אחד מחמש־מאות'**, ויש אומרים **'אחד מחמש־אלף'**! ורק אלו שהיתה להם אמונה במשה רבינו - זכו לצאת.

וכן הנשים הצדקניות שהאמינו במשה רבינו - זכו לצאת, וכמו שכתוב אחר שירת־הים: "**וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֲחוֹת אַהֲרֹן אֶת הַתֹּף בְּיָדָהּ וַתֵּצֶאןָ כָּל הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בְּתֻפִּים וּבְמְחֹלֹת**" - מאיפה היה להן תופים ומחולות?... מילא כסף וזהב ותכשיטים - מובן, אבל בשביל מה צריכות הנשים תופים ומחולות? אומר רש"י דבר נורא: **'מֻכְטָחוֹת הָיוּ צִדְקָנִיּוֹת שֶׁבַּדּוֹר שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָהֶם נְסִים, וְהוֹצִיאוּ תֻּפִּים מִמִּצְרַיִם'**; היתה להן אמונה, והן האמינו: **אנחנו יוצאות מפה! יהיו פה ניסים! תהיה שמחה גדולה!** ועל־כן כבר הכינו מראש תופים ומחולות כדי שיהיה עם מה לנגן...

אם הזכרנו את העניין הזה, שׂוּמָה עלינו להזכיר דבר נורא ונפלא שמובא בספר **'קדושת לוי'** - להרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע - בפרשת השבוע, כשמדבר מעניין הזה של "בְּתֻפִּים וּבְמְחֹלֹת" שיצאו הנשים, ומוסיף ואומר: הנה כתוב "**אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה**", ואומר רש"י: מהו **'אז' ישיר**? וכן מהי תוספת האות **יו"ד - "ישיר"**, שהוא לשון עתיד? מסביר רש"י: **'אָז כְּשֶׁעָתָה הַגֵּס, עָלָה בְּלִבּוֹ שֶׁיָּשִׁיר שִׁירָה'**; אך עדיין זה צריך קצת הסבר, כי אם הם התחילו לשיר - בוודאי לפני־כן זה עלה בליבו, אם־כן מהו **'עָלָה בְּלִבּוֹ שֶׁיָּשִׁיר שִׁירָה'**?

אומר הרבי מברדיטשוב גילוי אלקות נורא ונפלא[ז]: כשעם־ישראל הגיעו אל הים־סוף, הם נקלעו לניסיון מאד גדול... הם היו ממש ב'מבוי־סתום', וחסומים בכל הצדדים: מצרים נוסע אחריהם, בצדדים חיות רעות, נחשים ועקרבים, ולפניהם הים... אין לאיפה לפנות! ומה עשו? "**וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה'**" - הם הבינו שאין פה שום עצה אחרת אלא רק לצעוק אל הקב"ה!

אומר הרבי מברדיטשוב: **כשקרה הדבר הזה, והחליט נחשון בן עמינדב לקפוץ אל תוך הים, והוא כמעט נטבע, וצעק** (תהלים סט, ב) **"הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹקִים כִּי בָאוּ מַיִם עַד נָפֶשׁ" - כבר היה בדעתו להגיד שירה! כבר אז "עָלָה בְּלִבּוֹ שֶׁיָּשִׁיר שִׁירָה"!למה? כי הוא קפץ ידע שיהיה פה נס!**

אדם שיש לו אמונה ברורה ומזוככת בהקב"ה, הוא יודע שיהיה ישועה! אין לו ספק! הניסיון הוא רק אצל אדם שהוא בקטנות־המוחין, וחושב 'אני כבר הכי אבוד, לא יהיה ממני שום דבר'... - הוא מתייאש

ז. רבינו כינה את הצדיק הקדוש מברדיטשוב זי"ע: 'הַתְּפִלִּין שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהַפְּאֵר שֶׁל עַם־יִשְׂרָאֵל'!

לגמרי מהחיים שלו, רח"ל... אבל אם היתה לו אמונה ברורה ומזוככת, הוא היה צריך להאמין 'יהיה לי ישועה! אני בטוח!'... ולא רק שמאמין שתהיה ישועה אלא 'אני כבר אומר שירה להקב"ה! אני כבר אומר: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁתַּצִּיל אוֹתִי! יִהְיוּ פֹּה יְשׁוּעוֹת - בְּרוּחָנִיּוּת, בְּגַשְׁמִיּוּת, בְּכָלְלִיּוּת, בִּפְרָטִיּוּת, יִהְיֶה יְשׁוּעָה! וּכְבָר עַכְשָׁו עוֹלֶה בְּלִבִּי לוֹמַר שִׁירָה לְפָנֶיךָ!'...

וזה היה נחשון בן עמינדב, שהוא נמצא בתוך הים, וכמעט שהוא נטבע - **"כִּי בָאוּ מַיִם עַד נָפֶשׁ"**, אבל כבר עולה בדעתו שבוודאי תהא ישועה, וכבר עוד מעט נגיד שירה... **וזה באמת הביא את הישועה! על־ידי־זה זכו ל"אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה"!**

זה הפירוש של **'עָלָה בְּלִבּוֹ שֶׁיָּשִׁיר שִׁירָה'** - בליבו של כל יהודי, כלליות ישראל שעמדו אז על הים, והראשון הוא נחשון בן עמינדב, שהוא קפץ לתוך הים - וכבר אז עלה במחשבתו לומר את השירה! **פה תהיה ישועה גדולה, וכבר מתכוננים לומר שירה...**

ממשיך הרבי מברדיטשוב ואומר, שאת זה ידעו הנשים הצדקניות: אנחנו כבר יוצאים עכשיו ממצרים, אבל יהיו פה דברים גדולים! לא יודעים בדיוק **'מה'** יהיה, אבל יהיו פה דברים גדולים ונפלאים, ועל־כן הן כבר הכינו את ה'תופים ומחולות' שכבר יהיו מוכנים לשיר שיר וזמרה להודות להקב"ה...

ואכן אומר רבינו בפירוש (שיחות־הר"ן, סי' לג), שעיקר האמונה צריך להיות **'כְּמוֹ שֶׁהַנָּשִׁים מַאֲמִינוֹת'** - כי יש להן תמימות, והן לא חוקרות הרבה... יש להן אמונה בהקב"ה ואמונה בצדיקים, אומר רבינו: **זו דווקא שלימות האמונה! ועל־כן דייקא הנשים הוציאו את הַתֻּפִּים וּמְחוֹלוֹת לנגן להקב"ה, כי הן כבר מוכנות לשיר על הישועה מתוך אמונה אמיתית!**

וממילא כבר מיושבת השאלה ששאלנו: אם למלאכים אמר הקב"ה 'מַעֲשֵׂי יָדַי טוֹבְעִין בַּיָּם, וְאַתֶּם אוֹמְרִים שִׁירָה?' מדוע עם־ישראל 'כן' אומרים שירה?... **כי עם־ישראל 'כן' יכולים להגיד שירה! הם החזיקו מעמד בכל מה שעבר עליהם במצרים ובכל הסבל שסבלו, ואכן עכשיו כשיצאו ממצרים וראו את הניסים והנפלאות של קריעת ים־סוף - 'הם' אלו שיכולים לומר שירה!**

כי אפילו שהם יצאו ממצרים, כתיב **"וְהִנֵּה מִצְרַיִם נֹסֵעַ אַחֲרֵיהֶם"** - הקב"ה דווקא חיזק את לב פרעה שירדוף אחריהם, שעם העניין הזה התחלנו את השיחה, בדברי הזוהר הקדוש בפרשת השבוע, אומר הזוהר: **עוד לא היה עקשן - "קְשֵׁה עֹרֶף" - כמו פרעה!** הוא קיבל מכות 'על ימין ועל שמאל', אבל **עשר מכות** לא מספיקות לו... אחרי שיצאו ממצרים הוא מתחיל 'לגדר את הראש': למה עשיתי את זה?... חבל ששלחתי אותם... מה 'חֶבֶל'?! אתה לא זוכר מה קרה אתמול ושלשום?!... עוד מעט וכבר לא היית חי... רק חיפשת את

משה רבינו "בפיג'מה באמצע הלילה"... כי אתה בכור, ואתה מפחד גם למות, ואתה לא 'תופס' שאותך השאירו "**בַּעֲבוּר הַרְאוֹתְךָ אֶת כֹּחִי וּלְמַעַן סַפֵּר שְׁמִי בְּכָל הָאָרֶץ**", וכמו שאומרים חכמינו הקדושים, שפרעה יגיע לנינוה ויחזיר אותם בתשובה... הרי ראית איך "אֵין בַּיִת אֲשֶׁר אֵין שָׁם מֵת", והתחננת 'רק תצאו מפה'... וכבר שכחת ואתה עוד הפעם רודף אחריהם?!...

והנה עם־ישראל רואים שפרעה וכל מצרים רודפים אותם, ומונח בזה לימוד עצום לאדם: **אף־פעם אל תגיד 'אני כבר בסדר... התגברתי על הכל, ואני כבר בסדר'... או בעניין התקרבות לצדיק, אל תחשוב: 'התקרבתי לצדיק, ועכשיו יהיה הכל חָלָק'... אין דבר כזה! צריכים התחזקות חדשה בכל יום מחדש!** אלא מאי? **'מה שזכיתי עד עכשיו - תודה לא-ל, אני נותן תודה להקב"ה על כך, אבל זה לא נותן לי "ביטוח" אל הבאות שמעתה לא תהיינה שום בעיות והכל יהיה מסודר'... אין דבר כזה! צריכים כל פעם התחזקות! כל יום!**

חכמינו הקדושים אומרים (קידושין ל:): **'בְּכָל יוֹם וְיוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו'**; וצריכים בכל פעם להתחיל מחדש! לסלק ולשכוח מכל מה שהיה - 'אני לא יודע כלום, עכשיו אני מתחיל!'... זה אחד מהלימודים העיקריים של רבינו - לימוד של התחדשות, שאדם צריך תמיד להתחדש בכל פעם!

וזה היה העניין של קריעת ים־סוף: עם־ישראל יצאו ממצרים, והיתה שמחה גדולה מאד כמובן, וחשבו: 'מעכשיו אין כבר שום דאגות'... **'אין דאגות' אם אתה חזק באמונה, ואתה מוכן להתמודד עם כל מה שיבוא לקראתך!** אבל לא שאתה אומר 'הכל יהיה ורוד, ולא יהיו שום בעיות בחיים... אני אהיה בריא ברוחניות ובגשמיות ויהיה הכל בסדר - יהיה לי נחת, יהיה שלום־בית, יהיה לי פרנסה, הכל ילך חָלָק בלי שום בעיות'... כי אם אדם יגיד ככה, ופתאום יקרה לו איזה פנצ'ר, הוא יישבר לגמרי - 'לא הייתי מוכן לזה... חשבתי שכבר גמרתי עם כל זה, והנה עוד הפעם?'... **והלימוד לאדם שיתחזק עם אמונה כ"כ חזקה והתחזקות חזקה שכל מה שיבוא לקראתו יֵדַע שזה מן השמים ויש לו כוחות להתמודד עם זה! 'אני מוכן להכל!'...**

וזה מה שהיה בעניין קריעת ים סוף - **'שביעי של פסח'**: עם־ישראל יצאו ממצרים, והיתה שמחה שאי־אפשר לשער - נפלו חומות־מחנות־ההסגר, ויצאנו! **אבל מה עכשיו?...** אומר המדרש: **'איפה התפילות? היכן התודה, השירה והזמרה?'...** הרי יצאתם עכשיו ממצרים, ועשיתם 'ליל־הסדר' של ליל פסח במצרים כ"כ יפה ונפלא... כל אחד ישב עם המשפחה - האשה והילדים, הנכדים והנינים... איזה יופי היה, איזו שמחה... ישבתם כמו מלך ומלכה ונסיכים ונסיכות... אבל **'וַיְהִי מִמָּחֳרָת'** - ומה עכשיו?... שזה באמת כל העניין של ספירת העומר שמתחיל **"מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת"**

- מיום למחרת יו"ט ראשון של פסח, כי אדם אומר: 'אתמול האיר לי... היה ממש יפה... אבל עכשיו'...

וכל העניין הזה בא כדי להזכיר אותי - **'ראיתי אתמול כזה אור? הייתי "בעננים"? בסדר... עכשיו אני מתחיל עוד הפעם!'...** שזה כל העניין של 'ספירת העומר' - לספור ארבעים ותשעה ימים שבהם אנחנו **חוזרים מן העבודה** - יצאנו ממצרים, הקב"ה הופיע עלינו בכזה גילוי שכינה שלא היינו באמת ראויים אליו, וזה מחמת שהיינו כמעט **בנ' שערי טומאה** ח"ו, ועל־כן "וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ" - ויצאנו... אבל זה לא היה מצד 'אתערותא דלתתא', אלא רק מחמת שהקב"ה ריחם עלינו, אבל מעכשיו תהיה מוכן **אתה** להתחיל לעבוד...

אבל מחמת שהם חשבו 'יצאנו, והכל בסדר'... הקב"ה הכניסם לכזה 'מבוי־סתום' כדי שישמיעו את קולם - **"הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלֵךְ"!** וכמובא במדרש (הן בפרשת השבוע, והן בשיר־השירים), שהקב"ה אומר: **"הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלֵךְ"** -איפה אתה?!... מה קרה?!... יצאנו, הכל בסדר, ושכחת אותי?!... **"הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלֵךְ"**! ועל־כן הביאם הקב"ה לכזה 'מבוי־סתום' - לכזה מצב, שהם יקיימו **"וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה'"** - הזכירו עצמם בזה! הם הבינו שזה היה **'מַזְכֶּרֶת'** כדי לעורר אותם מן השינה... **אין דבר כזה ש"גמרתי", אלא בכל פעם ישנה התמודדות חדשה, ועלי להחזיק מעמד ולהבין שזה הרצון של הקב"ה - תמיד להוסיף שירה וזמרה להקב"ה!**

וזה מה שקנינו בקריעת ים־סוף, וזו השירה הקדושה שנשארה אצלנו לדורות עולם - עד ביאת המשיח! כתוב שכשיבוא משיח־צדקנו, יגידו ג"כ את השירה הזאת בצורה עילאית, כי זו שירה על לעתיד לבוא, וכמו שאומר רש"י על הפסוק **"אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה"** - 'מכאן לתחיית המתים מן התורה'; ואחד מן ה'פשטים' של הפסוק הזה, שזה סובב על עת ביאת המשיח ותחיית המתים, וזו השירה שקיבלו אז - שנחרט בתוכם הענין הזה: **תמיד להגיד שירה!**

ונתקן מאנשי כנסת הגדולה (ובזוהר־הקדוש), לומר בכל יום את השירה בתפילת שחרית; רבינו אומר (ספר־המידות, אות חיתון, סימן א): **'מִי שֶׁקָּשֶׁה לוֹ לְמְצֹא זְוּוגוֹ יֹאמַר בְּכַוָּנָה שִׁירַת הַיָּם'** - אמירת השירה בשמחה וחיות מסוגל למצוא בת־זוגו, וממילא מסוגל לשלום־בית, וכן מסוגל לפרנסה, כי אתה מכיר על־ידי־זה את הניסים והנפלאות שהקב"ה עושה איתך **כל יום!** זה לא סתם סיפור...

כי באמת צריכים להבין: מדוע אומרים **בכל יום** את השירה? ממילא ב'שבת־שירה' וב'שביעי של פסח' (וכן היום קראנו בקריאת שנים־מקרא־ואחד־תרגום) - פעמיים בשנה, כי בשביעי של פסח זה הזמן שזה אירע - בכ"א ניסן, וגם בפרשת בשלח - זו פרשת השבוע, אבל מדוע **כל יום** להגיד את שירת־הים?... כי זה דבר **יום־יומי!** ואצל אדם זה נהיה כ"כ שיגרתי שהוא לא שָׂם לב בכלל שהוא אומר את זה... **אבל פה מדברים שצריכים לשים לב לזה בכל יום! רבינו אומר: אם תגיד את זה בשמחה - תזכה למצוא את**

בת־זוגך, תזכה לשלום־בית!

מה עיקר הבעיה ב'שלום־בית'? שהכל נהיה יָשָׁן... אדם אומר: 'התחתנתי כבר לפני שנה, שנתיים, חמש שנים, עשר שנים, עשרים שנה, וזהו... כל העניין הזה הוא כבר סִפּוּר־יָשָׁן'... **וזו הבעיה שלך! אבל אם היית מעלה על השכל - הנה ב"ה עכשיו זכיתי! כל יום אצלך הוא 'יום נישואין' חדש, ואתה אומר "שירה" בכל יום - תודה להקב"ה!**

וזו הסגולה הכי גדולה ל'שלום־בית' - שאדם יגיד תמיד תודה להקב"ה על שזכה להתחתן; אתה מתבודד? ההתחלה של התבודדות צריכה להיות עם תודה והודאה[ח], וכמו שמובן מדברי רבינו (ליקו"מ ח"א סי' ב) ומפורש בדברי רבי נתן, שההתבודדות צריכה תמיד להתחיל עם תודה להקב"ה - **'תּוֹרָה, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַל זֶה וְעַל זֶה'**... תתחיל להודות על משהו! תתחיל עם תודה!

וזה אחד מן הדברים שאדם צריך להודות במשך התפילה - שזכה ב"ה להתחתן; אדם מעריך את מה שזכה לו - 'הרי הייתי בחור, הייתי לבד, וזכיתי להתחתן!'... [ואם עדיין לא זכה - הוא מבקש מהקב"ה שיזכה לזה... הוא מבקש בכל יום!].

ומזה נובע מנהגו של מוהרא"ש, לומר **הלל** בכל 'יום־נישואין': כשמוהרא"ש היה בחור, הוא קיבל על עצמו שכשיזכה להתחתן - הוא יאמר **הלל עם ברכה** ביום־הנישואין[ט]; וזה בדיוק העניין הנ"ל מהרה"ק מברדיטשוב זי"ע, שנחשון בן עמינדב כבר קיבל על עצמו לומר שירה אפילו שהוא כמעט וטבע... **שזה מה שעובר על בחור - שהוא מיואש וחושב 'מה יהיה איתי', וכבר טובע וכו', והוא כבר מקבל על עצמו לומר שירה!** וכך מוהרא"ש קיבל על עצמו: **כשיזכה להתחתן - יאמר הלל עם ברכה ביום־הנישואין!** וכך אכן היה מוהרא"ש נוהג, וכן הורה: שכל אחד יאמר הלל ביום־הנישואין שלו, ואמנם **בלי ברכה**, כי לומר 'עם שם ומלכות' זה קצת קשה לפסוק כזאת הלכה בתור הנהגה כללית[י], אבל לכל־הפחות נגיד את זה בלי ברכה - **אבל נגיד את זה!**

ולא צריכים לחכות עד ליום־הנישואין...

ח. וכך היא צורת תפילת שמונה־עשרה, שמתחילים עם שלושת הברכות הראשונות של תודה להקב"ה, אומרים שיר ושבחה להקב"ה - **הא־ל הגדול הגיבור והנורא וכו' מחיה מתים וכו' מכלכל חיים בחסד וכו'**, ואח"כ מתחילים לבקש על הכל - על **שֵׂכֶל**, על **תשובה**, על **סליחה**, על **רפואה**, תבקש **על הכל**! אבל לפני־כן תתחיל עם תודה והודאה להקב"ה... **אותו דבר בהתבודדות: אתה מתחיל להתבודד? תתחיל עם תודה להקב"ה על משהו!**

ט. תראו איזו השגחה נוראה ועליונה! היום **י"א שבט** - יום־הנישואין של מוהרא"ש!

י. אם אדם היה באמת מרגיש את העניין הזה כמו שמוהרא"ש הרגיש, והכיר איזה נס עשו עמו, ממילא לגבי אדם פרטי הרי מצינו 'ברכות־הניסים' במסכת ברכות כמו **'ברוך שעשה לי נס במקום הזה'**, אבל בדרך־כלל אנחנו נאמר זאת בלי ברכה, **אבל נגיד את זה!**

לא רק 'פעם בשנה' יודה להקב"ה... **אדם צריך בכל יום להכיר את הטובות והחסדים שהקב"ה עושה איתנו בכל יום ויום, ותמיד נותן תודה להקב"ה: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תּוֹדָה רַבָּה לְךָ שֶׁזָּכִיתִי לְהִתְחַתֵּן בָּרוּךְ ה', וְאִם זָכִיתִי כְּבָר לִילָדִים וְלִנְכָדִים - תּוֹדָה, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם!"**... תגיד תודה על זה!

זה ענין ה"שירה" שאומרים **בכל יום**, כדי שלא 'יתיישן' אצל האדם, **צריכים להתחדש בזה!** וממילא זו הסגולה הכי גדולה ל'שלום־בית' - **אם נתת תודה להקב"ה, לא תבוא הביתה עם כעס רח"ל... הרי עכשיו אמרת תודה להקב"ה על אשתך, ואם תכעס עכשיו - וכי זו נקראת תודה?!... ועל־כן צריכים להודות כל יום להקב"ה על הנס הגדול הזה - שזכה להתחתן!**

והכל נכלל בתוך פרשת השבוע - הענין של ה"**שירה**" שהקב"ה רוצה לשמוע מאיתנו, לא ש'יצאנו כבר ממצרים, וזהו'... וזו התחזקות עצומה לבן־אדם, שהוא יודע תמיד שאסור להפסיק! צריכים תמיד להודות להקב"ה! אבל להיות מוכן למלחמה... **להיות מוכן!**

הנה אחר קריעת ים־סוף, אמנם עדיין לא קראנו את זה ב'שנים־מקרא', זה בסוף הפרשה, אבל אחר יציאת מצרים, ואחר כל הגילויים שראו עם־ישראל בקריעת ים־סוף ['ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי' - "זֶה אֵילִי וְאַנְוֵהוּ" וכו'], ולכאורה כבר גמרנו עם הכל... זהו... אבל מה כתוב? "**וַיָּבֹא עֲמָלֵק**"... נכנסו כל־מיני שאלות וספיקות - "**הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן**", כי הנה לא היה אוכל ולא היה מים וכו', והתחילו טענות וספיקות על משה רבינו ועל הקב"ה, ומה קרה? "**וַיָּבֹא עֲמָלֵק**"... ומה הענין בזה? **שאדם צריך להיות תמיד מוכן!** ומה היה אז במלחמת עמלק? אומר הפסוק: "**וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ**" - משה רבינו הכניס בהם אמונה!

עלינו לדעת, שהפרשה הזאת זה "**שרשרת אחת של אמונה**"! שאדם צריך לדעת: הנה יצאת ממצרים, ועכשיו נמצאים בצרה על הים, ומסובבים מכל הצדדים, ומה יהיה פה?... "**וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה'**"! ואכן זכית ב"ה לכזה נס, וגם אמרת שירה, ולכאורה הכל בסדר... אבל לא, הנה אין מים, והנה המים הם מרים, והנה אין אוכל... אז תגיד **כבר עכשיו** שירה להקב"ה - שבוודאי הקב"ה לא יעזוב אותנו, ויהיה פרנסה בשפע!

והכל שייך לפרשת השבוע - זיווגים ופרנסה, כי בפרשת השבוע יש לנו גם את 'פָּרָשַׁת הַמָּן', שיש שאומרים את 'פרשת המן' בכל יום, והמנהג המקובל מ**הרה"ק ר' מנחם מנדל מרמינוב זי"ע**, שביום שלישי של פרשת בשלח אומרים את 'פרשת המן', וזה מפורסם בכל העולם [וכאמור, יש שאומרים את זה בכל יום, ולכל־הפחות ביום שלישי של פרשת בשלח], אבל העיקר באמת לזכור בכל יום שהפרנסה שלנו זה הַ'מָּן'! יש לי פרנסה היום? יש

לי מה לאכול? **יש לי לכל־הפחות "לחם עם מלפפון"?...** אכן, 'סטייקים' ו'סושי' אולי אין לי, אבל רבינו כבר אמר פעם לאחד שהתלונן לפניו: 'אין לי מה לאכול'... ענה ואמר לו רבינו: **"לחם יש לך? מלפפון[יא] יש לך? אז מה אתה מתלונן?!"...** אם הקב"ה נותן לך עוד - אדרבה! אבל את ה'מינימום' יש לך - לחם עם מלפפון? תן תודה להקב"ה! אדם מוכן להסתפק במה שיש לו...

בשיחה האחרונה של שיחות־הר"ן, רבינו מדבר מכמה עניינים (כמו שדיברנו כבר כמה פעמים), והבסיס של השיחה שם הוא בפירוש המשנה (אבות ו, ד): **'פַּת בְּמֶלַח תֹּאכַל, וּמַיִם בִּמְשׂוּרָה תִּשְׁתֶּה, וְעַל הָאָרֶץ תִּישַׁן, וְחַיֵּי צַעַר תִּחְיֶה, וּבַתּוֹרָה אַתָּה עָמֵל, אִם אַתָּה עוֹשֶׂה כֵּן - אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ. אַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְטוֹב לְךָ לָעוֹלָם הַבָּא'**; רבי נתן מביא את שאלת העולם: מילא **"טוב לך לעולם הבא"** - בסדר, אבל מהו **"אשריך בעולם הזה"**, הרי אני אוכל רק לחם במלח, ומים במשורה, ויש לי 'קש' על הרצפה...

מסביר רבי נתן פשוטו כמשמעו: **אתה צריך להיות מוכן אפילו עם זה!** כלומר: אכן, ב"ה יש לך קצת יותר מזה, אבל גם אם רק את זה יש לך - **יש לך לחם ב"ה?** וכמו שאמר רבינו: **מלפפון יש לך?** וכן: **יש לך מים לשתות?** אולי אפילו קפה... וגם יש לך איזו מיטה לישון? אפילו אם זה 'קש' - יש לך איפה 'להניח את הראש'... אם לא תתלונן על זה, ולא יהיו לך שום טענות, וגם עם זה אתה תהיה מרוצה ושמח - אזי **"אַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה"**!

ואז, אם יהיה לך איזה דבר שהוא יותר מזה - אתה תהיה שמח ביותר ותתן תודה להקב"ה... אבל אם לא מוכן להסתפק עם ה'מינימום', אז אפילו אם יהיה לך לא משנה כמה - אתה רק תרצה עוד ועוד... תרצה עוד כסף, עוד אוכל, ואף־פעם לא תהיה מרוצה... **"הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמָּלֵא"** (קהלת ו, ז) - אתה אף־פעם לא תהיה מרוצה... **'יש לו מנה - רוצה מאתים, יש לו מאתיים - רוצה ארבע־מאות'**, זה אף־פעם זה לא ייפסק... **וכל התאוות - כל האוכל וכו' - זה אף־פעם לא יספיק לך... וא"כ איזה "עולם־הזה" יש לך?!...**

ודבר זה מבואר שם, בשיחה האחרונה של שיחות־הר"ן - שיחה מאד ארוכה [מן הסתם זו השיחה הכי ארוכה בכל שיחות־הר"ן], שרבי נתן חוזר כמה פעמים על אותו ענין - להסביר את זה לאדם, שיבין את זה בפשטות; כי זה דבר שכולם שואלים - בכל ספרי־המוסר שואלים את זה: איך שייך להגיד "אשריך בעולם הזה"? מה הפשט בזה?... איך "אשריך בעולם הזה"?... אומר רבי נתן: **אדם שזכה להתקרב לרבינו יודע שכך הוא בפשטות - "אשריך בעולם־הזה" הכוונה שאם אדם מוכן להסתפק עם זה, הוא הכי מאושר!** וממילא כל מה שיהיה

יא. זה כנראה היה הדבר הכי פשוט באוקראינה... כמה עולה כבר לקנות מלפפון?...

לו אח"כ - זה לא יבלבל אותו... זה שיש לו כסף ב"ה, ויש לו אוכל וכו' - ב"ה! הוא נותן תודה להקב"ה!

שזו המעלה של עם־ישראל על המלאכים - כמו שמבואר לעיל - שעל־ישראל **יכולים** להגיד שירה! **"אנחנו" יכולים להגיד שירה!** אנחנו, שעבר עלינו מה שעבר, והיינו במצרים וכו', אנחנו יכולים להגיד שירה! והשירה שלנו צריכה להיות בכזאת שמחה - לפרסם את זה לכל העולם! **אדם שזוכה לדעת מרבינו, לדעת מהלימודים האלו, איזו מצוה זו לפרסם את זה, להפיץ את אור רבינו בכל העולם, לגלות ולפרסם את זה לכל באי עולם - תן תודה להקב"ה!**

אדם אומר: 'על מה?... חסר לי כך וכך'... **חסר לך? תעריך את מה שיש לך ב"ה! נתת תודה על זה? אתה מכיר טובה על מה שקיבלת?!...** אדם אומר: 'מה קיבלתי?... חסר לי המון'... וזה כמו שמסתכלים על כוס שאיננה מלאה עד הסוף - אלא רק חצי או רבע, ואדם יתלונן: 'הנה תראה, רוב הכוס ריק'... **אבל יש משהו בכוס? אתה יכול לשתות משהו? תברך ברכת "שהכל" ותשתה את הקצת שיש לך, ותחיה את עצמך עם מה שיש לך! תן תודה על מה שיש לך! ואם תיתן תודה - תראה שאח"כ תתמלא הכוס עוד הפעם ועוד הפעם...** אבל אדם שהוא תמיד מתלונן 'אין לי'... אז אומרים לך: אתה אומר שאין לך? אז באמת לא יהיה לך ח"ו...

אז כשראו עם־ישראל כל מה שעבר עליהם, ואיך שהחזיקו מעמד ב"ה, ושרו שירה להקב"ה, הם לא דומים **בכלל** למלאכים... בוודאי שלמלאכים הקב"ה אומר 'אל תגידו שירה עכשיו'...

מעניין לדעת את זה, זה נפלא שכתוב במדרש תנחומא על פרשת השבוע, אומר המדרש: אחר שעם־ישראל אמרו שירה, גם המלאכים אמרו שירה; ואכן תחילה כתיב **"וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלָּיְלָה"** - שהקב"ה השתיק אותם: 'אל תגידו שירה עכשיו! מַעֲשֵׂי יָדַי טוֹבְעִין בַּיָּם, וזה לא העסק שלכם לומר עכשיו שירה'... אבל אחר שעם־ישראל אמרו שירה - גם המלאכים אמרו שירה... כי המלאכים אמרו: **'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, זָכִיתָ! מִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ' - זָכִיתָ לְעַם כָּזֶה קָדוֹשׁ שֶׁהֶחֱזִיקוּ מַעֲמָד בְּכָל מַה שֶּׁעָבַר עֲלֵיהֶם, וְהֵם זָכוּ לְהַגִּיד כָּזֹאת שִׁירָה בְּשִׂמְחָה כָּל כָּךְ גְּדוֹלָה אֲלֵיהֶ'** - אז הם אמרו שירה **על זה בעצמו!** לא שהם בעצמם אמרו על עצמם את השירה, כי באמת **'מַעֲשֵׂי יָדַי טוֹבְעִין בַּיָּם'** - ומה אתם אומרים שירה?... אלא הם אמרו שירה להקב"ה על כזה עם קדוש שיש להקב"ה!

וזה ממתיק את מה שרבינו אומר בתורה א' (ליקו"מ ח"ב), שצריכים להיזהר מ'**קנאת המלאכים**', כי באמת לומר שירה בעת שהמלאכים לא אומרים - זה עלול לעורר 'קנאת המלאכים', אבל פה אין שום 'קנאת המלאכים', כי המלאכים בעצמם אומרים שירה על עם־ישראל - שיש להקב"ה כזה

עם בארץ: "**מִי כְעַמְּךָ כְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ**" - גם המלאכים מבינים את זה!

וזה העניין הנ"ל של **בָּ**'רוּךְ שֶׁ'אָמַר **וְ**'הָיָה **הָ**'עוֹלָם - שאנחנו **בְּשָׁוֶ"ה** עם המלאכים, כי גם אנחנו אומרים את השבחים של הקב"ה; ולא נשכח שבתוך פסוקי־דזמרה יש לנו את "שירת הים"... מתחילים עם אמירת "ברוך שאמר", והסיום הוא "ישתבח", אבל מה יש לפני "ישתבח"? את ה"שירה"! אומרים את זה בכל יום! זה חלק מפסוקי־דזמרה - שאומרים את השירה של עם־ישראל!

וזה מאד מובן עפ"י המדרש הנ"ל, שאחר שירת־הים גם המלאכים אמרו שירה, על־כן מובן העניין של "**בְּשָׁוֶ"ה**" - כי עכשיו אנחנו איתם בשווה, והם לא יכולים לקנאות בנו כי הנה הם גם מבינים את מעלת עם־ישראל - **אשריכם שזכיתם להגיד כזאת שירה להקב"ה אחר שזכיתם לראות כאלה ניסים ונפלאות!** אז זה חלק מפסוקי־דזמרה של התפילה - שנכנסים לכזה אור עליון, להודות להקב"ה על כל החסדים שעושה איתנו...

וזה החיות וההתחזקות שמקבלים מפרשת השבוע - העניין של "שירה", ולזכור את דברי הרבי מברדיטשוב זי"ע - זה כזה חיזוק נפלא - שאפילו אם אדם עדיין לא ראה את הישועה, והוא ממש טובע בים, **אבל כבר אז הוא חושב: 'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עוֹד מְעַט אֲנִי אַגִּיד לְךָ שִׁירָה! אֲנִי כָּל כָּךְ חָזָק בֶּאֱמוּנָה שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁיִּהְיֶה פֹּה יְשׁוּעָה, וַאֲנִי אַגִּיד לְךָ שִׁירָה!... וזה באמת מה שמביא לו את הישועה, ואחר־כך הוא אכן רואה ניסים ונפלאות, והוא זוכה להכניע את כל הרע...**

שעם העניין הזה התחלנו את השיחה - עם העקשנות של פרעה, שהוא ה"**קְשֵׁה עֹרֶף**", אבל לצערנו זה נמצא בתוכנו... וכמו שאומרים במזמורי התהלים של שחרית שבת־קודש - קודם "ברוך שאמר" - במזמור "הללויה הללו את ה'", שמזכירים שם את כל העניין של יציאת־מצרים, ומודים להקב"ה "שֶׁהִכָּה בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה", ואומרים: "**שָׁלַח אוֹתֹת וּמֹפְתִים בְּתוֹכֵכִי מִצְרָיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל עֲבָדָיו**" [ואח"כ מגיעים גם לעניין של קריעת ים־סוף ושירת הים - "לְגֹזֵר יַם סוּף לִגְזָרִים" וכו', הכל מונח במזמור הזה]; ולכאורה יש להבין: מה פירוש הלשון "שָׁלַח אוֹתֹת וּמֹפְתִים '**בְּתוֹכֵכִי**' מִצְרָיִם"? לכאורה היה צריך לומר "**בתוך**" מצרים, ומהו "**בְּתוֹכֵכִי**" מצרים?

אבל העניין הוא, שיש בתוך האדם **בעצמו** את העניין של '**מצרים**' - '**בְּתוֹכֵכִי**' מִצְרַיִם, זה נמצא בתוך האדם בעצמו - העניין של **פרעה**, שזה **היצר־הרע**, ואנחנו צריכים להאמין שיש לנו כוחות להתמודד אִתּוֹ! הקב"ה יוציא אותנו משם! **אמנם הוא "קְשֵׁה עֹרֶף" - פרעה הוא באמת עקשן גדול, אבל אנחנו יותר עקשנים! אנחנו עקשנים יותר! אנחנו לא עוזבים את עצמנו! אנחנו עושים את הכל ומתגברים עליו! לא ניתן לו**

לעשות מה שהוא רוצה! ואם אנחנו נתחזק באמת, הוא ייכנע לגמרי!

ואשרי אדם שהוא יודע את כל זה, והוא חי עם כל עניינים אלו של פרשת השבוע, והוא חזק ב"**וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ**" - עניין של אמונת חכמים "**במי שאמר והיה העולם**", שזה מה שהתחלנו: '**כָּל הַמַּאֲמִין בְּרוֹעָה יִשְׂרָאֵל, כְּאִלּוּ מַאֲמִין בְּמִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם**' - איפה זה? **בָּ**'רוּךְ **שֶׁ**'**אָמַר וְ**'**הָיָה הָ**'**עוֹלָם** - ענין של **בְּשֶׁוו"ה**, שהוא מאמין בהקב"ה שהוא ברא הרבה מלאכים, אבל הוא ברא את עם־ישראל שהם **עיקר התענוג** כביכול של הקב"ה - שאנחנו מחזיקים מעמד, ואנחנו שמחים כ"כ עם הישועות של הקב"ה!

הקב"ה יעזור לנו, שנזכה באמת בימים אלו של קריעת ים־סוף לראות ישועות ורחמים גדולים בכל העניינים, ויתקיים בנו (מיכה ז, טו) "**כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת**" - 'קריעת ים סוף': זיווגים טובים, שלום־בית אמיתי, פרנסה בשפע, נפיץ את אור רבינו בכל העולם בעזרת השם, בקרוב יבוא משיח צדקנו ויהיה הגאולה השלימה!

breslev.shely@gmail.com

בס"ד

בית המדרש הגדול היכל מוהרא"ש

בנשיאות מו"ר הרה"צ שליט"א

יבנאל עיר ברסלב

עלו ואכנשו להילולא דצדיקיא

השו בזה לחזקן את כל הקהל
תקדש עדה וחשבו שפני
למוא ניקות תבו והשתחוו

בסעודת הילולא רבתי

ביומא דהילולא קדישא של עטרת ראשנו

מוהרא"ש זי"ע

ביום ג' פ' יתרו י"ז שבט

ה ב ע ל " ט

בראשות

מו"ר הרה"צ שליט"א

שישא מדברותיו הנעימים לחזק קהל אנ"ש ללכת בדרכו
הקדושה להתחזק בעבודת ה' יתברך בדרך רבינו ז"ל

שתתקיים בביהמ"ד הגדול

היכל מוהרא"ש

יבנאל עיר ברסלב

בשעה 8:00 בערב

בסרטים יצורר אותו צרור החיים ונפש שרוצה למשמרת בעיניו, לכבוד כל צדיקי קשת מעלינו, עיר מגור לישועתך קיווינו ה' וזאת שמחה גם בעולא ונסון קרב בב"א.

הנהלת הקהילה והמוסדות